מסורת הש"ם

קה א ב מיי׳ פ״ג מהל׳ נרכות הלכה עו סמג עשיו כז טוש"ע או"ח ס" קסח סע" ו ז: קבי ג ד טוש"ע שם סעיף ו וסעיף ח: קי ה מי" פ"ד מהלכות ברכות הלכה ז סמג שם טוש"ע או"ח סימן קעט סעיף ב: קיא ו מיי' פ"ג מהל' מעשה לן א ד מייי פייג מהלי מעשה הקרבנות הלכה יב: קיב ז מיי פייז מהלי תפילה הל' ין טוש"ע או"ח סיי הלי א טומיש מויים פיים פייף א:
קיג ח מיי פיין מהלי ברכות
הלי כ סמג עשין כו
מוש"ע או"ח סיי קעט סעיף א
וסי קטו: קיד ט מיי׳ פ״ד מהל׳ ברכות הלכה יב סמג שם טור אים סימן קעד: א״ח סימן קעד: קשו י טור או״ח סימן קעו: קשו ב מיי׳ פ״א מהלי ברכות הלכה יב סמג שם טוש״ע או״ח סי׳ קסו סעיף יא וסימן ריג סעיף א:

רבינו חננאל

רב הונא אכל תליסר ריפתא רב הונא אכל תליטר ריפתא כעכי מתלת ריפתא לקבא ולא בריך. ואמר כיון שהזכיר רב ששת פת הבא בכיסנין, פי' זו הפת העשויה כמין כיסין . מלאים סוכר ושקדים ואגוזים מלאים סוכר ושקרים ואגוזים וכיוצא בהן שעושין אותן כבתי כעכין, ולועסין אותן בבתי משתאות, הזכיר המעשה של רב הונא שאכל פת הבא בכיסנין תליסאר ריפתא כעכי מתלת ריפתא לקבא, ולא בירך אחריהן וכר. ואמר רב נחמן עדי כפנא הוא. פי׳ זה האיש רעב הוא וסעודתו קבע בהם וצריך לברך אחריהן מיסתבר. וכז היה רב נחמז אומר כל וכן היה דב נחמן אומו כל שאחרים קובעין סעודתן עליו, על זה הפת הבאה בכיסנין צריך לברך. וכש״כ שרב הונא עצמו שאכל כשיעור סעודת אחרים שלא אכלו עדייז כלום אחרים שלא אכלו על יין כלום דצריך לברך תחלה וסוף. ואין הלכה כרב מונה דאמר פת הבא בכיסנין מברך עליה המוציא. ולחמניות שאמר ר׳ מברכין עליה המוציא ומערבין . בהז. לא אמרו אלא בזמז ברון, כא אמור אלא בוטן שקובעין סעודתן עליהן. תני בתוספתא הביאו לפניו מיני תרגימה מברך עליהן בורא מיני כיסנין. אמר רב הרגיל בשמן ערב למשוח בו ידיו. שמז מעכבו. שלש תכיפות הז שמן מעכבו. שלש תכיפות הן
וכו'. ירושלמי: ג' תכיפות הן,
תכף לסמיכה שחיטה, תכף
לנטילת ידים ברכה, תכף
לגאולה תפלה. תכף לסמיכה שחיטה דכתיב וסמך ושחט, תכף לנטילת ידים ברכה שאו והפף לנטילות יוים בו כה שאה ידיכם קדש וברכו את ה', תכף לגאולה תפלה יהיו לרצון אמרי פי, מאי כתיב בתריה יענד ה' ביום צרה וגו'. מתני': יענך ה' ביום צרה וגר'. מתנר': ברך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון. פירוש יין שלאחר המזון, היינו לאחר שהשלים סעודתו ונטל ידיו לברך ברכת המזון, אם בקש לשתות יין קודם ברכת המזון, אינו צריך לברך בורא פרי הגפן. והני מילי בשבתות וימים טובים, ובעת שיוצא מבית המרחץ, ובעת הקזת הדם וכיוצא בהם. שאדם קובע סעודתו על היין, ובדעתו לשתותו אחר הסעודה, וכי מברך תחלה דעתו אכל מה שישתה. אבל בשאר ימות השנה ברכת היין שלפני המזון . אינה פוטרת את היין שלאחר מפסקא, וכיון דמפסקא איתסר מפסקא, וכיון דמפסקא איתסר ליה למישתי עד דבריך, וכדרבה בר מרי דבריך על היין [ש]לפני המזון ואחר ברכת המזון, אמר ליה אביי יישר, וכן אמר ר' יהושע בן לוי, ורב יצחק בר יוסף דבריך על כל כוס וכוס דנמלך הוא, כלומר מיהו ר"י ור"מ היו אומרים שלא לברך כלל אשאר משקין הבאין שלא היו לריכים לשתייתו: רב הונא אכל תליסר ריפסי. מפת הבאה בתוך הסעודה וטעמא דפת פוטרת כל הדברים הבאים בשבילה והשתא יין פוטר כל מיני משקין לפי שעיקר משקה הוא והוא ראש לכל מיני משקין ולכך הוא העיקר והן טפלין לו לענין ברכה והלכך משקין הבחין מחמת הסעודה שבחין בשביל הפת לשרות המחכל

וגם א״א לאכילה בלא שתיה והלכך פת פוטרתן חוץ מן היין כדקאמר גמרא טעמא ולהאי טעמא ניחא מה שאנו מברכים בפסח על החזרת על אכילת מרור לבד שהעולם מקשים אמאי אין מברכין נמי ב"פ האדמה וב"פ האדמה דשאר ירקות אינו פוטר כדקאמרינן התם כיון דאיכא הגדה והלל אסח דעתיה אלא וודאי טעמא הוי כיון דרחמנא קבעיה חובה דכתיב על מלות ומרורים יאכלוהו הוי כמו דברים הרגילין לבא מחמת הסעודה דפת פוטרתן: לחמניות. פרש"י אובליא"ש ולא נהירא דא"כ אפילו לא קבע נמי (כ) לבריך המוליא שהרי הוא לחם גמור שהרי סופו עיסה ונראה לפרש דהיינו נילי"ש מיהו כי קבע סעודתיה עליה מברך עליו המוליא כמו בפורים מיהו רבינו שמשון פירש דחין לברך עליו המוליח דהוי כמו דייסא: סלק אתמר. משמע שדרכן היה (ג) לסלק השלחן קודם בהמ"ז ולכאורה קשה למנהג שלנו שאנו מקפידים שלא לסלק הלחם קודם (ד) ושמא בימיהם נמי לא היו מסלקין השלחן מקמי המברך כי אם מלפני שאר המסובין לפי שהיו להן שלחנות קטנים וכל אחד לפני עלמו אוכל על שלחנו אבל אנו שרגילים לאכול כולנו על שלחן אחד אין נאה לסלק השלחן עד לאחר ברכת המזון: רבי זירא לא אבל. תיתה (כ) לפי תה שתפרשים העולם הב לן ונבריך אסור למשתי בלא ברכה שלפניו אמאי לא אכל לבריך עליה וליכול ושמא היה תבשיל שהיה בו פת והיה לריך ברכת המוליא ונט"י וטורח היה לעשות כל כך: אתבא דריש גלותא סמבינן. מי ששכח לאכול אפיקומן ואמר הב לן ונבריך אינו היסח הדעת דאנן אתכא דרחמנא סמכינן ואם שכח וברך ולא אכל אפיקומן א"ל לחזור (י) דכל מלות לשם מצוה עשויות והא דאמרינן" כי אמר הב לן ונבריך אסור למשתי וכן אסורים כולן היינו דוקא כי אמר בעל הבית אבל לא אורח (וכי אסורים כולן היינו כי אמר בעה"ב

בא אבל בשביל אורח אינן נאסרין) ואף איהו גופא יכול לחזור ולאכול עם בעה"ב: אתבא דריש גדותא סמכיגן. וכשרגיל לאכול מיני פירות ומביאין להם בזה אחר זה יש אומר שלריך לברך אכל חד וחד לפי שאינן יודעים אם יתן להם בעה"ב יותר ונראה נתי פירות ותכימין מהם כוה ממור זה יש מותו שנרץ נכון מכל מז יות לפי שמין ידים ברבה. והלכך כיון שנטל ידיו שאין לריך לגרך לפי שסומכין על שלחן בעה״ב והיינו דבי ריש גלותא: תבר לגמילה ידים ברבה. והלכך כיון שנטל ידיו באחרונה לאחר סעודה אסור לאכול עד שיברך והוא הדין אם אתר הב לן ונבריך אפי׳ בלא נטילה∞: ברך על הפת פשר את הפרפרת. נראה דמיירי בפרפרת שבחוך הסעודה דאי בפרפרת שלאחר הסעודה הא פסק רב פפא ש׳ דברים הבאים לאחר סעודה טעונין ברכה לפניהם ולאחריהם ורש"י פירש פרפרת מיני דגים ופרגיות וקלת קשה א"כ מאי קמ"ל דברך על הפרפרת דלא פטר את הפת ונראה כפירוש ר"ח דפירש דפרפרת פת לנומה בקערה דלית בה תוריתא דנהמא דמברכין עליה בורא מיני מזונות והשתא ניחא דאנטריך לאשמעינן ברך על הפרפרת לא פטר את הפת אע"ג דהוא מין פת וכן משמע בגמרא דחשיב פרפרת יאמעשה קדרה ומעשה קדרה היינו חלקא טרגיס וטיסני כדאמרינן לעיל- (א.): הסבר אחד מברך לכלן. ואנו אין לנו הסבה אלא בפת בלבד ופת מהני אפי׳ בלא הסבה דדוקא לדידהו שהיו אוכלים בהסבה היו לריכים הסבה אלא ישיבה שלנו הוי קביעות לנו כהסבה דידהו שהם היו רגילים כל אחד להסב על מטתו ועל שלחנו אבל עכשיו כולנו אוכלים על שלחן אחד וכשאנו אוכלין יחד היינו קביעותינו והכא דקאמר היו יושבין וכו׳ בגמרא משמע דמיירי בין בברכת המוליא בין בברכת המזון בבהמ"ז כעובדא דתלמידי דרב בברכת המוליא מההיא דפליגי ביין אי בעי הסבה ומיהו בני אדם האוכלים בדרך והולכים ולא ישבו כל אחד מברך לעלמו וא״ת מאי שנא דבמוגמר אפילו לא הסבו אחד מברך לכולם בירושלמי פריך ומשני משום דבמוגמר כולם נהנים ביחד אבל אכילה ושחיה אינה באה אלא לזה אחר זה:

אחד מברך לעצמו הסבו אחד מברך לכולן

יות, איר א שהוד ביותר ביותר ביותר ביותר דעקר דעתיה מלמשתי טפי מהאי כסא בהאי סעורתא צריך לברך. וכבר פירשתי הדברים הללו בערבי פסחים. ונקיטנא כלל אכל היכי דלא יכיל למישתי, כגון ברכת המזון וכל שכן תפלה כדגרסינן בכיסוי הדם

ואע"פ

שהטה. בות מה אדך מעלו למ מסכו ממה על בפי אמים ישראל בפי אמימתי קורין אמר תכף לסמיכה שחיטה דכתיב. (ויקרא א) וסמך ושחט. תכף לנטילת ידים ברכה [שנאמר] (תהלים קלד) שאו ידכם קדש וברכו את ה'. תכף לגאולה תפלה שנאמר (שם ים) יהיו לרצון אמרי פי מה כתיב בתריה יענך ה' ביום צרה ובגמ' דפ"ג דשחיטת קדשים (דף לג) אמרי תכף לסמיכה שחיטה דאורייתא:

דגורם ברכה לעלמו. בכמה מקומות הוא בא ומברכין עליו ואע"פ בכסנין ולא בירך אחריו: אמר רב נחמן עדי רפנא גרסי': עדי. אלו. כלומר אלו לרעבון נאכלו ואכילה מרובה כזו לא נפטרת מברכה אלא

דגורם ברכה לעצמו רב הונא אכל יתליםר ורבותינו פירשו תליסר ריפתי מפת ריפתי בני תלתא תלתא בקבא ולא בריך שלנו ולא בירך אחריו משום דלא א"ל רב נחמן עדי כפנא אלא יכל שאחרים שבע וקרא כתיב (דברים ח) ואכלת קובעים עליו סעודה צריך לברך רב יהודה ושבעת וברכת וכך פי' רב יהודאי בה"ג ואינו נ"ל דלית ליה לרב הונא הוה עסיק ליה לבריה בי רב יהודה בר חביבא אייתו לקמייהו פת הבאה בכסנין כי והם החמירו על עלמן עד כזית ועד אמר שמעינהו דקא מברכי המוציא אמר כביצה (לעיל דף כ:) ודלא כר"מ ודלא כר' יהודה (לקמן דף מט:): לחמניות. להו מאי ציצי דקא שמענא דילמא המוציא אובליא"ש בלע"ו: אסור מלאכול. לחם מן הארץ קא מברכיתו אמרי ליה אין עד שיברך בהמ"ז ויחזור ויברך על דתניא רבי מונא אמר משום רבי יהודה פת הבא לפניו דכיון דגמר אסח דעתיה הבאה בכסנין מברכין עליה המוציא ואמר מברכה ראשונה ומסעודתיה: סלק שמואל הלכה כרבי מונא אמר להו יאין אתמר. אם סלק הלחם וכל האוכל הלכה כרבי מונא אתמר אמרי ליה והא מעל השלחן ועדיין לא ברכו אסור מר הוא דאמר משמיה דשמואל ילחמניות לאכול: ריסתנא. אמנישטרשיו"ן: חמכח דריש גלותה ממכינן. וחין מערבין בהן ומברכין עליהן המוציא שאני התם דקבע מעודתיה עלייהו אבל היכא דלא קבע מעודתיה עלייהו לא רב פפא סילוקנו סלוק שדעתנו אם ישא משחות מחת פניו חלינו נחכל: הרגיל בשמן. למשוח ידיו אחר אכילה: איקלע לבי רב הונא בריה דרב נתן בתר שמן מערבו. לענין ברכה שאפילו םעודתייהו אייתו לקמייהו מידי דגמר גמר וסלק ולא משח ידיו עדיין למיכל שקל רב פפא וקא אכיל אמרי ליה לא סבר לה מר גמר אסור מלאכול אמר סעודה קיימת ואוכל בלא ברכה: ולים הלכחה ככל הני שמעתחה. להו סלק אתמר ירבא ורבי זירא איקלעו אין סיום סעודה תלוי לא בגמר ולא לבי ריש גלותא לבתר דסליקו תכא מקמייהו בסלוק ולה בשמן הלה במים אחרונים כ"ז שלא נטל מים אחרונים שדרו להו מריםתנא מבי ריש גלותא רבא הוא מותר לאכול ומשנטל אסור אכיל ורבי זירא לא אכיל א"ל לא סבר לה לאכול: לנטילת ידים. פדמים מר סלק אסור מלאכול א"ל האנן אתכא אחרונים בהמ"ז ולא יאכל כלום דריש גלותא סמכינן: אמר רב הרגיל בשמן עד שיברך על מזונו: **סכף לח"ח.** המקריבו אליו ומארחו בביתו: שמן מעכבו אמר רב אשי כי הוינן בי רב ברכה. בביתו: בותבר' ברך על כהנא אמר לן כגון אנן דרגילינן במשחא משחא מעכבא לן ולית הלכתא ככל הני היין כו'. נוהגין היו להביא קודם אכילה כוס יין לשתות כדתניא לקתן שמעתתא • אלא כי הא דאמר רבי חייא (דף מג.) כילד סדר הסבה כו' בר אשי אמר רב 9שלש תכיפות הן זיתכף ומביאין לפניהם פרפראות להמשיך לסמיכה שחיטה יתכף לגאולה תפלה אכילה כגון פרגיות ודגים ואח"כ חתכף לנמילת ידים ברכה אמר אביי אף מביאין השלחן ולאחר גמר סעודה אנו נאמר תכף לתלמידי חכמים ברכה יושבים ושותים ואוכלים ומה הן שנאמר וויברכני ה' בגללך איבעית אימא אוכלים פרפראות כגון כיסני דמעלו מהכא שנאמר יויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף: **כותני'** "ברך על היין שלפני ללבאי ולחמניות והוא יין ופרפרת שלאחר המזון ושניהם קודם בהמ"ז: מעשה קדרה. חלקא טרגים (מ) המזון פטר את היין שלאחר המזון ברך וטיסני: היו יושבים. בלח הסבת על הפרפרת שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון ברך על הפת פטר את הפרפרת על הפרפרת לא פטר את הפת מטות שמוטים על לדיהן שמאלית על המטה ואוכלין ושוחין בהסבה: כל אחד ואחד מברך לעלמו. דאין בש"א אף לא מעשה קדרה יהיו ייושבין כל קבע סעודה בלא הסבה:

ל) [עי' תו' ב"ב קלג: ד"ה עיליתא ועי' רש"י ותוס' שבת שיכתה ופי (פר) החסף שבת קיט. ד"ה חליסר], כ) [רבה], ג) [פי חלק ולקמן דף נ: אי דיסתנא], ד) מנחות לג. [בילה כ.], ד) [יושבין לאכול כ"ה הגי כל שאחרים קובעין אכילתן בכך במשנה שבמשניות אכן בירושלמי וברייף ורא"ש וכן בשאלמות ליתא וכ"ת בתוס' לקמן ע"ב ד"ה הסבו אין), ו) [עירובין כע:], ז) [פסחים קג:], ח) [וע"ע תוס' טעון בהמ"ז כך פירש רב החי. סוטה לט. ד"ה כל כהון, ט) לעיל מא:, י) ול"ל מעין מעשה קדירה יכ״ה ברא״ש], תורה אור השלם וַיֹּאמֶר אֵלְיוֹ לְבָן אִם נָא מְצְאתִי חַן בְּעֵינֶיךְ נְחַשְׁתִי וַיְבַרַבנִי יְיָ בִּגְּלְלֶךְ: וְיְבֶרְכּנִי יְיִ בּנְלְלֶךְה: בראשית ל כּו 2. וְיְהִי מֵאוֹ הַפְּקִּדְּד אתו בְּבִיתוֹ וְעַל כִּל אֲשֶׁר יָשׁ לו וְיְבָרָךְ יִיְ אָת בִּית הַמִּצְרִי בְּנְלִל יוֹסְוּ וְיִהְיִבְּיִל אֲשֶׁר יָשׁ לוֹ בַּבְּיִת וּבְשְּׁרָה: אֲשֶׁר יָשׁ לוֹ בַּבְּיִת וּבְשְׁרָה: בראשית לט ה

_\@(< הגהות הב"ח

הגהות הב"ח (h) רש"י דיה מעשה קדרה חלקא טרגים, נ"ע ע"ל דף מלק טרגים, נ"ע נ"ל נ"ל נו"ל נו"ל לו ע"ל: (c) תוב' ד"ה מלק צריך וכיו שהני תחלתו וכופל עיקה: (h) ד"ה מילק מדקאור עיקה: (h) בא"ד האס קדרה וכיו: (f) בא"ד האס קדרה בילקו: (h) בא"ד האס קדרה השלקו: (h) ד"ה כני ודיל זכרי מוספות ביל וכיו: (די בלומר ולמה לא מסלקון גם בשלקו: (h) ד"ה כני ודיל זכרי כמוסר דיה כיו ודיל זכרי כמוסר דיה כיו ודיל זכרי המוספות פרק מסלף דף פו: וכ"כ כסוי הדס סוף דף פו: וכ"כ הרא"ש לשס: (ו) ד"ה אתכא דריש גלותא וכו' א"ל לחזור דלאכול דכל:

גליון הש"ם

גמ' אלא כי הא דאר"ח בראשי. עי׳ כרמנ"ן כמלחמות פ"ב דשבת בד"ה ועוד כתב הרי"ף הא דרב גידל: גמ' שלש הרייף הח דרפ גידני: גמי שרש
תביפות הן. עי לקמן דף נ"כ
ע"ב מוס? ד"ה מכף:
רש"ר ד"ה לגפולת ריים דברים
אחרונים. כך מכולר בסוגיין.
לכל במ"ר דברים ובירוטלמי
לכל במ"ר דברים ובירוטלמי
מיל ה"א מכולר דקלי על פט של מנפות דקטי שני נטילה ראשונה. ועיין חוסי סוטה דף ל"ט ע"א ד"ה כל ול"ע:

מוסף תוספות

א. בתוס׳ רי״ש הוסיף. כדאמרי׳ בערבי פסחים כיון דאמר׳ הב לן ונבריך אסור לכו למשתי עד דברכיתו. ב. בתוס' רי"ש הוסיף, והם כעין סופגנין שבלילתן רכה שמטגנין בשמן.

לעזי רש"י

אובליא״ש [אובלידי״ש]. אמנישטרשיו״ן אמנישטרישו״ן [אמינישטרישו״ן]. מנה,

מוסף רש"י

דגורם ברכה לעצמו. שגורס ברכות הרבה לעלמו בקידוש ובהבדלה ובברכת חתנים (דעיד מ). ריסתנא. מנה של בשר מכושל (לקמן נ: ושם: דיסתנא). אתכא. על השלחן (קדושין פא.).

רבינו ניסים שלש תכיפות הן תכף לסמיכה

שחיטה. בתלמוד ארץ

ים היי לרצון אמרי פי מה כחיב בחריה יעבך ה' ביום צדה ובגמ' דפ"ג דשחיטת קדשים (וף לו) אמרי תפף לסמיכה שחיטה דאורייתא:

"הוברים הלרו צבורים בחריה יעבך ה' ביום צדה ובגמ' דפ"ג דשחיטת קדשים (וף לו) אמרי תפף לסמיכה שחיטה דאורייתא:

הכי שתשתא תהם משתא וברוכי בהי היי אי משום הכי היי המסקה, צמל דרם מבית המשתה ונכנס לבית הכסא, כשחוור לבית המשתה צריך לברך או לא, ולא איפשיטא. והא דאבעיא לן, בא להם יין בתוך המזון וברך ושתה, דודא שתיה זו לשרות מזונו
במעיז הוא, מהו לפטור היין שלאחר המזון כר. קיי"ל דאינו פוטר, אע"ג דרב אמר פוטר, תא רב כתנא פליג עליה. ותו, הא דרב הנו הודה וכל תלמידי דרב אמר משות שומרים דפוטר לא סמכינן עלייהו. ודב נחמן האור היה הודרה וכל תלמידי דרב אמר מיון כרי על ייהו. המון ברך על הפת שטה שפיע לייה. ותו, הא דרב הצר היה בא ברצ ששת לצבי בי בנחמן אינו פוטר, אע"ג דמשה אינון אלא איסורי הן. ותו הא רבא מותיב על רב נחמן, אע"ג דמש אישור המזון אינו פוטר יין של אחר המזון. ברך על הפת המוציא לחם, פטר את הפופרת וכל מיני מאכל, אבל ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, וברך על הפר המוציא לחם, פטר את הפופרת וכל מיני מאכל, אבל ברך על הפרפרת לא פטר את הפת, ומבר בקערה ולית בה תוריתא דנהמא, ומברכין עליה בורא אצ"ג דעלהה בתיקו קיייל ברך על הפת המוציא לחם, פטר את הפופרה וכל מיני מאכל, אבל ברך על הפרפרת לא פטר את הפופרה וכל מיני מאכל, אבל ברך על הפרפרת לא פטר את הפופרה וכל מיני מאכל, אבל ברך על הפר המוציא לחם, פטר את הפופרה וכל מיני מאכל אם לאון לא מונות. אצ"ג דעלהה בתיקן קיייל ברך על הפת המוציא לחם, פטר את הפופרה וכל מיני מאכל הם לאול, כל אחד ואחד מברך לעצמו, אבל אם הסיבו, כלומר ישבו לאכל ולא לעסק אחר, אחד מברך לעסק אחר ונודמן לעסק אחר ונודמן להם לא כלל, כל אחד ואחד מברך לעצמו. של המיב המבר ללא מבר את המיבה להיים לורו לייני מונות. אמד מברך לעצמו. שבי לא מלכו לא לוא לעסק אחר המברה ללמיני לעסק אחר ונודמן להם לאכל, כל אחד ואחד מברך לעצמה. אבל שלא השבור המבר היינות של היינות המברה המבר המבר לתוב לל הביד בתביל לולא לעסק אחר ונודמן לעסק להם להוב לתור המבר בתביל לולא לולא לעסק אחר ונודמן לעסף להוב להביד המבר בתביל לתוב לתביד בתביל המבר המבר בתביל המבר בתביל מיול המבר בתביל ב